

Tradiții și obiceiuri în luna lui Brumar

„Cel dintâi lucru la care aspiră un curent nou, ce luptă împotriva tradiției, este de a-și crea o tradiție” (Lucian Blaga)

Obiceiul definește repetarea unor evenimente sau practici, în timp ce tradiția se referă la conservarea unui model promovat.

La români, obiceiurile calendaristice sunt bogat reprezentate în folclor, fiind legate de munca țaranului desfășurată în cadrul ei natural, iar obiceiurile religioase sunt un prilej de manifestare a bucuriei, recunoștinței, a credinței în Divinitate.

Sunt momente de apropiere între oameni de toate vârstele, dar și momente de purificare spirituală. Tradiția, pentru poporul român, este moștenirea unei experiențe de două mii de ani, păstrată cu înțelepciune, ce ne ajută, astăzi, să depășim traumele acestei civilizații atât de agitate. Se spune că „un popor fără tradiție este un popor fără viitor”. Tradițiile poporului român sunt frumoase și mistice și merită să le cunoaștem.

Popular, luna noiembrie se mai numește Brumar sau Promorar, pentru că este vremea brumei și a promoacei. Se mai numește Vinar pentru că acum mustul se transformă în vin, licoarea bețiilor rituale închinată cândva zeului Dionysos.

La 8 noiembrie este o sărbătoare mare - Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, numită în calendarul popular Arhanghelii. În satele românești sărbătoarea ține trei zile, 8-10 noiembrie, considerat timp sacru în care femeile împart de pomană, aprind lumânări și îndeplinesc rânduiala cuvenită Moșilor de Arhangheli. Cele trei zile de sărbătoare sunt numite astfel: prima zi „Capul Arhanghelului”; a doua „Mijlocul său” iar a treia „Coadă Arhanghelului”.

În multe sate, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil sunt venerați drept patroni ai casei, iar potrivit tradiției ei sunt păzitori ai oamenilor și însoțesc sufletele morților la Judecata de apoi.

11 noiembrie este sărbătoarea Sfântului Mina și reprezintă cinstea și dreptatea. Este numită și „sărbătoarea tâlharilor”, sărbătoare ce se desfășoară cu ajutorul unor practici magice într-un mediu ezoteric. Sfântul Mina este numit și biruitorul tâlharilor iar ziua este cinstită și de hoți, fiind singura zi din an în care aceștia nu fură, de teama pedepsei divine.

În credința populară această zi este respectată și de păgubiții care îi cer Sfântului Mina ajutor la prinderea tâlharilor.

La 13 noiembrie credincioșii ortodocși sărbătoresc Lăsatul Secului pentru Postul Crăciunului.

Este ultima zi până la sărbătoarea Nașterii Domnului când se mănâncă „de dulce”: carne, ouă, lactate și se consumă băuturi alcoolice. Potrivit tradiției, în seara acestei zile, la masa sărbătorească, se adună prietenii și rudele familiei. În timpul postului nu se fac nunți.

Lăsatul Secului de Dulcele Toamnei este zi de hotar ce deschide o perioadă marcată de o intensă sacralitate.

La o săptămână de la Începutul Postului Nașterii Domnului, 21 noiembrie, creștinii ortodocși cinstesc Sărbătoarea Luminii, care amintește de momentul în care Fecioara Maria, în vârstă de trei ani, a fost adusă de părinții săi, Ioachim și Ana, la Templul din Ierusalim. În tradiția populară sărbătoarea este cunoscută sub numele de Vovidenia sau Ovidenia, când comorile ascunse ard cu flacăra albastră, cerurile se deschid, fetele își pot vedea ursitul, iar femeile dau de pomană lumina de veci. Pentru noaptea dinaintea Sfântului Andrei, românii au tradiții unice care s-au transmis de la daci. În credința poporului român, în noaptea de Sfântul Andrei, pe 29 noiembrie, ies sau umblă strigoii. Se mai spune că ei dansează pe la răspântiile drumurilor, până la cântatul cocoșilor.

Toate gospodinele iau măsuri de apărare împotriva strigoilor: se ung pe frunte cu usturoi; pe piept; pe spate și la încheietura trupului. Ung ferestrele, ușile, scările, hornurile, clanțele ușilor.

Noaptea de Sfântul Andrei este una dintre cele mai importante din an, pentru vrăji și farmece.

Ajunul de Sfântul Andrei este important pentru fetele nemăritate care așteaptă venirea serii ca să-și poată afla ursitul folosind diferite ritualuri tradiționale, cum ar fi: își pun la cap 41 de boabe de grâu și dacă visează că cineva le ia, atunci sigur se vor mărita.

Ziua Sfântului Andrei se cheamă și ziua Lupului sau Gădinetul Șchiop. Se credea că lupul, în ziua de 30 noiembrie, devine mai sprinten, își poate îndoi gâtul țeapăn și nimic nu mai scapă dinaintea lui. De aici credința că „își vede lupul coada”. Ziua se serbează prin nelucrul în casă, ca să nu strice lupii vitele. Ca să se apere gospodăria de lupi, se obișnuiește și astăzi la țară să se ungi țăruii de la poartă, ferestrele și pragul ușilor cu usturoi. În unele zone se ung cu usturoi chiar și fântânile. Gospodarii mai fac și o cruce de ceară pe care o lipesc la vite, însă numai la cele de parte bărbătească: boi, berbeci, armăsari, țapi și anume pe cornul din dreapta.

În noaptea de Sfântul Andrei se spune că toate animalele vorbesc, dar cine le ascultă ce spun, moare.

La miezul nopții se Sfântul Andrei se deschid cerurile.

Pentru a face previziuni asupra vremii și a recoltei, bătrânii pun în podul casei 12 cepe ce corespund lunilor anului, pe care le vor analiza în ziua Crăciunului.

Dacă în noaptea dintre 29-30 noiembrie cerul e senin și luna plină, iarna va fi cu moină; o noapte întunecată prevestește o iarnă grea. Se mai obișnuiește să se pună o crenguță de măr în apă și dacă va înflori până la Sfântul Vasile (1 ianuarie) anul ce vine va fi unul roditor.

„Degeaba păstrezi tradițiile, dacă nu le cunoști originea și nu le înțelegeți” (Viorel Vintilă)

RODICA SUBȚIRELU